

MEDIJI I ZLOČINI

INTERVJU SA NOVINAROM: FILIP ŠVARM, ODGOVORNI UREDNIK NEDELJNIKA „VREME“, AUTOR „JEDINICE“

VOLIM DA ISTRAŽUJEM ISPOD POVRŠINE

Vera Ninić „Filmske novosti“

Ponekad se zaista pitam – šta to meni sve treba, što se neko drugi ne bavi time? Onda me opet ponese neka nova priča i zapravo sam naučio da živim s tim. Posle nekog vremena svesni ste svega, ali sve manje brinete. Najviše brinem o tome kako da dođem do nove priče

Srbija živi pod hipotekom ratnih zločina. Krivica je individualna, ali je odgovornost zajednička. Filip Švarm, novinar i odgovorni urednik nedeljnika „Vreme“ je među onima, malobrojnima, koji je tu zajedničku odgovornost formulisao u svojim tekstovima pišući o ratnim zločinima još od početka devedesetih.

Autor je dokumentarnog filma „Jedinica“, u produkciji „Vreme filma“ i B92. „Neispričana priča o Crvenim beretkama“, kaže. Glavni likovi ove stvarne drame, zasnovane nažalost, na stvarnim događajima, su Milorad Ulemešević, Zvezdan Jovanović, Jovica Stanišić, Franko Simatović, Željko Ražnatović Arkan... Najozloglašeniji i najopasniji ljudi u Srbiji poslednjih decenija.

To je dokumentarac sa do sada najsveobuhvatnijim i najslojevitijim pristupom organizovanom kriminalu i ratnom zločinu na tlu bivše Jugoslavije.

- Pre svega, ova priča je bila deo tema o kojima sam pisao punih 15 godina, od 1991. Mislim na rat u Hrvatskoj, u Bosni, pa i na Kosovu, kao i na ono što se u vezi s tim dešavalo u Srbiji. Dakle, tu je jedan dosta veliki minuli rad. U toku svih tih godina dolazio sam do određenih dokumenata, sticao sam određena poznanstva. Korisne informacije stizale su i iz krugova nekih bivših funkcionera, sada van politike, koji su u međuvremenu, iz različitih razloga, rešili da progovore. Koristio sam svoja poznanstva sa ljudima koji su bili u vojsci ili Republike Srpske ili u vojsci Srpske Krajne i koji su znali štošta o Jedinici za specijalne operacije. Moram da kažem da sam imao kontakte i sa ljudima iz same Jedinice, kako iz onog Arkanovog dela, tako i ovog iz Crvenih beretki. Hteo bih da skrenem pažnju na jedan momenat u vezi s tim. Ubistvo premijera Đinđića otrežnjujuće je delovalo na neke od pripadnika te Jedinice – bar na one s kojima sam ja razgovarao. Rekli su - čekajte, pa nismo mi baš to - bar ne svi. Od njih sam saznao dosta. Značajan izvor podataka o delatnosti Jedinice bili su i naš Specijalni sud za ratne zločine, kao i Haški tribunal. Pažljivo sam čitao sve te zapisnike, stenograme, prisustvovao suđenjima – koristio sam sve što mi je bilo dostupno. Tako se polako slagao jedan mozaik od različitih delova i sa različitih strana. To je ogromna količina podataka. Mi smo iz toga izdvajali samo ono što manje ili više možemo da dokažemo. Ostalo je dosta stvari za koje postoje indicije ali nismo mogli da budemo sigurni. To smo izostavljali.

U „Jedinici“ se bavite vezom organizovanog kriminala i ratnih zločina, pratite tokove novca tih godina.

- Od samog početka to je bila priča o novcu. To počinje još početkom devedesetih godina švercom oružja u Krajini. Podsetio bih da je Arkan u to vreme bio uhapšen u Dvoru na Uni zbog šverca manje količine oružja. Tad je oružje bilo relativno malo i bilo je skupo, tako da se tu moglo dobro zaraditi. Kasnije, kako je rat odmicao, stvarala su se velika bogatstva u Srbiji na švercu deficitarnih roba. U igri su mogli biti samo oni koji su bili blizu Miloševićevom režimu. Nastali su razni klanovi koji su se borili za kontrolu tržišta. Najveće poslove kontrolisala je Državna bezbednost sa Jovicom Stanišićem na čelu. Od tih poslova finansirao se Miloševićev režim. Razni tadašnji biznismeni morali su da plaćaju reket Državnoj bezbednosti i Jedinica je tu, između ostalog, korišćena kao faktor koji je regulisao to tržište. Ako neko ne bi plaćao reket, ako bi neko uzeo nešto što nije njegovo, ako bi neko pomislio da je suviše moćan – uvek je tu bila Jedinica da ga vrati na pravo mesto. Nekome je bila dovoljna pretnja, neko je morao da bude uklonjen.

U ratu u Bosni Jedinica je korišćena kao specijalna jedinica koja je imala dva zadatka: bili su udarna grupa – znači dođu na neki teren, učestvuju u akciji, to kratko traje i zatim odu. Takođe su obučavali lokalne sastave i onda ih puštali da sami rade. To je bio manje važan deo njihovih dejstava. Najvažniji je bila kontrola lokalnih vlasti

- Karadžića i ostalih i kontrola nad lokalnim biznisom. Tu se ne može odvojiti politika od kriminala. U principu, svaki veći tadašnji posao bio je kriminalan. Moglo je da se radi samo ako se plaćao reket Miloševiću. Šta je tada radila Jedinica u Bosni najbolje se videlo u takozvanoj AP Zapadna Bosna Fikreta Abdića, od 1993. do 1995.godine. Da li je Jovica Stanišić kontaktirao Fikreta Abdića ili je bilo obrnuto, nisam uspeo da utvrdim, tek Fikret Abdić je 1993.godine proglašio svoju autonomnu pokrajinu. Istog trenutka dobio je punu Miloševićevu zaštitu i to kroz Jedinicu. Abdić je plaćao Jedinici svaki metak, svaku granatu, svaki džak brašna, iznajmljivali su mu ljudе koje je ovaj plaćao. To je zapravo bila privatna država Jedinice. Tu je ona počela enormno da zarađuje. Kad su videli da Abdić ne može da pobedi V korpus sa Dudakovićem na čelu, Jedinica je počela da trguje i sa Dudakovićem. Prodavali su mu oružje, hrana, cigarete, naftu. Tu je stečeno ogromno bogatstvo.

U Istočnoj Slavoniji, Arkan je sa svojom jedinicom imao sličnu ulogu faktora kontrole svih poslova. Nije Goran Hadžić smeo apsolutno ništa da uradi bez Arkana. Tu je Arkan razvio svoje poslove – izvozio je hrastovinu, švercovao naftu i cigarete. Istočna Slavonija je četiri godine praktično bila Arkanova privatna država. U žargonu tamošnjeg stanovništva to se zvalo Arkanzas.

Kada se to završilo 1995.godine, svi ti ljudi i sve te pare slili su se u Srbiju. Tu sad nastupaju razne kriminalne grupe. To je bio deo državne strukture. Ti ljudi nastavljaju da rade kao i pre – pljačkaju, ubijaju, ucenjuju. Nije tačno da je ovde Državna bezbednost radila za mafiju nego ovde nije bilo razlike između Državne bezbednosti i mafije – to je bila ista firma. Uz tu Državnu bezbednost i uz tu mafiju išao je i tadašnji politički establišment Srbije. Srbija je bila jedna nesrećna komplikovana država u kojoj praktično нико на vlasti nije mogao da ima čiste ruke jer je ceo sistem bio duboko kriminalan.

Upravo to se smatra najvećom slabošću sadašnje srpske krhke demokratije - sve te službe ostale su gotovo netaknute posle pada Miloševića. U nedavnom Izveštaju Evropske komisije upozorava se na nedovoljnu brzinu u reformama tih službi.

- Ja ipak mislim da se dosta toga promenilo. Nisu te promene ni dovoljno brze niti onakve kakve bismo mi želeli da budu, ali posle 5.oktobra nešto se bitno promenilo. Jedan sistem, kakav je bio Miloševićev, ipak je tada umro. Nastao je neki drugi sistem, sa svim slabostima, lutanjima, manama. Ali 6. oktobar i 4. oktobar definitivno nisu bili isto. Služba je počela da se menja, bar njeni vrhovi. Rekao sam već da Služba nije neko homogeno telo i da tu postoje razni klanovi. Bilo je tu naravno ljudi povezanih i sa Karadžićem, i sa Mladićem, i Stanišićem, i Miloševićem, i oni su ostali tu. Ali kako je važno da li se politika vodi preko Službe ili ne. Zoran Đindjić nije vodio politiku preko Službe i zbog toga je možda i glavom platio. Činjenica je da je Zorana Đindjića praktično ubila struktura državnih službenika. Da podsetim: Milorad Ulemelek jeste bio policijski pukovnik u penziji, Zvezdan Jovanović jeste bio zamenik komandanta Jedinice, Maričića, koji je takođe bio policijski pukovnik. Posle 12.marta Jedinica nije više mogla da se predstavlja javnosti kao neka herojska i patriotska formacija, kao borci za srpstvo ili šta su već sve do tada tvrdili za sebe. Oni su postali ubice. Pošto je Jedinica bila najvažniji deo Službe, i sama Služba je na neki način došla pod lupu javnosti. Ima u Službi i dalje svega, ali njena moć i način njene upotrebe nisu više onakvi kakvi su bili pod Miloševićem. Sve političke okolnosti su se promenile. Dabome da bi neki ljudi iz Službe voleli da i dalje rade ono što su radili, ali jednostavno njihov manevarski prostor je sužen. Oni i dalje imaju jako veliki uticaj na organizovani kriminal, ali ne više kao Služba generalno, kao nekad, nego kao pojedinci i određene grupe. Unutar toga oni mogu da budu sponzori nekim kriminalnim grupama, ali ne javno kao pre. Sada moraju da se kriju i njihov doseg je ipak smanjen. Naravno, svi oni štite neke svoje interese, postoje tu i neka vrsta lažne solidarnosti, bratstva po oružju. I dalje su spremni da služe ovim ili onim političkim interesima, ali generalno više nisu glavni pravac politike kao nekad. Svakako da treba insistirati na bržim reformama, još tu svačega ima, samo hoću da kažem da nije „sve isto samo njega nema“.

Strahote, anegdote

U tim razgovorima i kontaktima sa pripadnicima Jedinice svega sam se naslušao, od strahota do anegdota. To je bila jedna veoma, veoma opasna grupacija ljudi, ali opet, i tu je bilo raznih balkanskih javašluka. Recimo, u Arkanovoј jedinici vladala je zatvorska disciplina, mada ni u Crvenim beretkama nije bilo mnogo drugačije. Bio im je zabranjen alkohol. Jednom prilikom nekoliko njih iz Jedinice napilo se negde u Istočnoj Slavoniji a za kaznu komandant jednog od glavnih vinovnika veže za neki hrast, uzme pištolj za izbacivanje suzavca i celog dana puca mu suzavac ispod nogu. Pomislio sam – šta ti ljudi koji su prošli takav dril i koji jedni drugima rade takve stvari mogu tek da rade nekome za koga im se kaže da je neprijatelj.

Šta je sa Vojnom obaveštajnom službom?

- Ta Služba je, po mom uverenju, izuzetno precenjena. To je Služba koja je godinama i kontinuirano marginalizovana. Da podsetim: prvi obračun koji je Milošević imao bio je upravo sa Vojnom obaveštajnom službom. Prvo što je Jovica Stanišić uradio 1992.godine bilo je da razmontira Vojnu

obaveštajnu službu. Sve vreme Miloševićeve vlasti Vojna služba bila je na neki način servis Državne bezbednosti. Nije se pitao vojni načelnik, pitao se načelnik Državne bezbednosti. Ali svaki put kada se pritisne Državna bezbednost, sada BIA, oni upiru prstom u Vojnu bezbednost. Takođe, posle 5.oktobra, neki lideri DOS-a koji su verovali da će Služba koja je verno služila Miloševiću, a koju su oni preuzeeli po sistemu ključ u ruke – sada isto tako raditi i za njih – i oni su, slušajući te kadrove iz Državne bezbednosti počeli da pričaju – šta nam to Vojska radi. To je bila ping-pong optica. Vojska Srbije je u ozbiljnoj krizi, ona se stalno nešto smanjuje, nemaju novac ni za plate. U tom košmaru kroz koji prolazi, gde niko ne zna tačno šta će biti s njim, gde veliki broj vojnih starešina mora u penziju – teško da se može ozbiljno govoriti o velikoj moći Vojne bezbednosti.

Da li verujete da ta, tako onemoćala, Vojna služba godinama štiti Ratka Mladića?

- Oni jesu štitili Ratka Mladića, delom i zbog kolegijalnosti, ali mnogo više tu ima političkih uticaja. Ovde ima mnogo političara kojima ne odgovara da Ratko Mladić bude izručen Hagu. Nekima jednostavno ne odgovara zbog biznisa jer bi svako približavanje Srbije Evropskoj uniji, a time i većoj konkurenciji na tržištu, njih izbacilo iz posla. Recimo, oni plaćaju da se štiti Mladić. Postoje takođe krugovi kojima ne odgovara politički stabilna Srbija jer se najbolje snalaze a i najbolje prolaze u političkim mešetarenjima.

Verovatno ima i onih koji se plaše da Mladić može da progovori o nekim stvarima u Hagu?

- Ratka Mladića sam upoznao negde 1992-1993.godine. Razgovarao sam s njim i sve ono što o njemu znam ukazuje na to da on nije osoba koja bi se pokajala i koja bi bila spremna da priča o drugima. On za sebe veruje da je veći, recimo, od Napoleona, od države, od naroda. Ne verujem da bi svedočio protiv bilo koga. Njegova odbrana u Hagu verovatno se nimalo ne bi razlikovala od načina na koji se Milošević branio.

Kako komentarišete nedavne izjave doskorašnjeg šefa Vojne bezbednosti Ace Tomića da niko od njega nije tražio da uhapsi Mladića i šefa BIA, Radeta Bulatovića, da društveno-politička situacija nije pogodna za to?

- Oni, na neki način, skidaju sa sebe odgovornost koja i nije na njima. Ne treba niko da traži od Ace Tomića da hapsi Mladića, postoji raspisana poternica. Tu izjavu mogu samo da shvatim kao pranje ruku. Ista je stvar i sa Radetom Bulatovićem. Nije njegova uloga da procenjuje kakva je društveno-politička situacija. On je dobio jasan nalog i on teba da ispunji taj svoj zadatak.

Problem Ratka Mladića je jedan od ključnih problema Srbije. Da se Ratko Mladić nađe, privede i isporuči Haškom tribunalu, postoje institucije koje su za to odgovorne. Reč je, pre svega, o policiji, reč je o BIA, reč je o Vojno-bezbednosnoj agenciji. Podsetiće vas da je prošle godine, krajem zime, predsednik Vlade Vojislav Koštunica dao vrlo obavezujuće izjave u vezi s tim. Taj rok je došao i prošao. Onda je napravljen Akcioni plan, pa ništa. Stišavanje priče o Akcionom planu naravno ima veze sa izborima. Problem je što je Akcioni plan izgubio kredibilitet. Mladić nije uhvaćen već toliko godina a isti ljudi vode iste službe. Dok ne dođe do ostavki ili dok ne budu smenjeni čelni ljudi tih službi, ne možemo da verujemo da neko stvarno radi na Akcionom planu.

Ne mislim da tužilac za ratne zločine treba da podnosi ostavku jer je on tek od skoro koordinator. Ali šef BIA nije od skoro šef BIA, ministar unutrašnjih poslova nije od skoro ministar.

Tim

Naravno, rad na ovom dokumentarnom serijalu „Jedinica“ bio je pravi timski rad. Radili smo ga gotovo dve godine. Posebna zasluga za njegovo pojavljivanje pripada mom prijatelju, koscenaristu i montažeru Radoslavu Ćebiću. Zatim tu su i glavni snimatelj Zoran Stojčić, izvršni producent Slaven Kranjc, kao i ostali ljudi iz ekipe.

Puno ste pisali o ratnim zločinima, o potrebi društva da identificuje zločince u svojim redovima i da se suoči s tim zlom. Nijedno društvo, međutim, nije lako izlazilo na kraj s tim problemom. I uglavnom im je to bivalo nametano spolja. Da Nemačku posle Drugog svetskog rata nisu pritiskali saveznici, ko zna kako bi sve to tamo izgledalo.

- Adenauer je znao da kaže: nemačka vojska je možda poražena, ali nemački narod nije. Godinama su se, negde pedesetih godina, u nemačkom parlamentu vodile rasprave da li je Nirnberški proces bio samo proces pobednika ili je bio stvarno proces. Mene ove naše sadašnje godine malo podsećaju na taj nemački period. Jedna poražena, razrušena zemlja traži način da se uspravi.

Možda sam ja previše optimista, ali zaista verujem da se proces demokratizacije zemlje ovde više ne može zaustaviti. Verujem da Srbija nije najbolja zemlja, ali nije ni najgora. To je jedan proces

otrežnjenja, pogledajte koliko je već drugačije nego samo pre nekoliko godina. Što se u Srbiji bude bolje živelo, što društvo bude normalnije, što politika bude više ulazila u institucije i taj proces otrežnjenja društva brže će se odvijati. Razum bi doveo do demokratije.

U očekivanju te normalnosti, uloga medija bila bi od najveće važnosti. Kako srpski mediji, i sami u dubokoj krizi, mogu uticati na formiranje zdravijeg javnog mnjenja? Kako bolestan da leči obolelog?

- Mediji ne mogu, naravno, biti bitno drugačiji od društva i od države. Kakva država, takvi i mediji, to je staro pravilo. Međutim, mislim da su trenutno, sa svim slabostima, naši mediji ipak nešto ispred društva.

Pogledajte državne medije kojih je sve manje. Poznato je da svaka vlada u Srbiji želi da ima ključnu kontrolu nad njima. Uređivački timovi tih medija svesni su da njihov opstanak i napredovanje zavise od stepena uslužnosti prema izvršnoj vlasti. Oni svoj podanički mentalitet prenose onda na svoje novinare i tako dobijete to umiveno, našminkano novinarstvo. S druge strane, u privatnim medijima, ljudi koji su uložili novac u njih takođe su oni koji su bliski krugovima na vlasti, ili bi bar ževeli da im budu bliski. To je zbog toga što ovde možete da zarađujete samo ako ste bliski vlastima, ako ste blizu budžeta itd. Tako taj podanički mentalitet dominira i u mnogim privatnim medijima jer „gazda“ ne sme da se zamera ovom ili onom političaru, partiji, Vladu. S jedne strane imate poplavu najrazličitijih šarenih izdanja, najrazličitijih radio i TV emisija u kojima se ne govori ništa osim recimo estrade i sporta, a s druge strane potpuno se sužava prostor za istraživačko novinarstvo. Ljudi koji kontrolišu kapital u medijima imaju veliki interes u politici jer kad bi prestali da budu bliski s politikom njihovi poslovi stajali bi mnogo lošije. To je najveći problem u našim medijima. Naše novinarstvo u suštini i nije tako loše, mislim tu na novinare, problem su okolnosti u kojima radimo. Mi zapravo imamo jedan potpuno divlji ambijent u kojem se od novinara očekuje da budu profesionalci. Može, ali teško i uz jako mnogo ličnog truda, ličnog odricanja, puno nerviranja, svađa.

Međutim, verujem da će tu morati nešto da se izmeni. Pre svega, bez obzira na sve, Srbija ide napred, lagano, ali svakako ne ide natrag. Polako se približavamo onim standardima koji postoje u mirnim i sređenim društvima. To za nas u medijima znači da jeste vlasnik dao novac, postoje nekakva deoničarska društva, ali uređivačka politika je nezavisna i to će morati da se poštuje. Ima kod nas i sada malobrojnih redakcija u kojima vlasnici poštuju uređivačku nezavisnost. Zatim, samo tržište će, pre ili kasnije, regulisati te odnose. Već sada čitaoci znaju kome veruju ili ne veruju, tačnije, s obzirom da se nikome baš ne veruje do kraja, kome malo manje ne veruju.

Mi smo izašli iz jedne medijske situacije u kojoj je uvek vladala turbo senzacija. Svaki dan nova senzacija: ratovi, bombardovanje, sankcije, takva strašna nestabilnost da je izgledalo da ćemo narednih 50 godina imati šta da pišemo. Tu je izašao jedan broj novinara, i sam pripadam toj generaciji, za koje je pitanje koliko su ostali pravi profesionalci. Suvise se poigravalo i sa našim životima. Sada opet imamo stalne afere što je manje-više i normalno. I u demokratskim društvima, a pogotovo društvima u tranziciji afere se stalno događaju. Međutim, naše se afere ne završavaju normalno, tamo gde im je mesto, one se samo razvlače po medijima i u stvari ne završavaju se nikako, samo se pojavljuju, stvarne ili izmišljene. Jedan od naših profesionalnih velikih problema jeste što u Srbiji nije došlo do neke prirodne smene generacija u novinarstvu već su ti tokovi nasilno prekinuti početkom devedesetih godina. U onom stepenu u kojem se društvo bude oporavljal i mediji će biti kvalitetniji. U ovakvoj društvenoj i državnoj žabokrećini gde ljudi stalno moraju da misle kako da prežive dan, kako da plate stanabine i kako da kupe osnovne stvari za preživljavanje – nikog više ne zanima šta to mediji rade. Nemaju vremena da čitaju, čak ni da gledaju TV, ništa što im oduzima više od dva-tri minuta vremena.

Pisati toliko godina o ratnim zločinima, specijalnim i paravojnim jedinicama, Vojsci, Državnoj bezbednosti, nije bezbedan izbor tema čak ni u mirnim i uređenim državama.

- Ne mogu reći da to nisu opasne teme, međutim ja nisam imao posebne probleme u vezi s tim, ne računajući neke preteće telefonske i elektronske poruke. Posle mnogo godina pisanja o takvim stvarima mislim da je najvažnije da na neki način ostanete, ako tako mogu da kažem, neutralni, odnosno da ni na koji način ne predete na stranu jedne od struja u tom svetu. Taj svet nije monolitan i jednoobrazan kako ljudi to često misle. Recimo, Državna bezbednost, pa ni ona oko Jovice Stanišića, nije bila neka monolitna služba koja je funkcionala besprekorno. Bilo je i tu raznih struja, raznih ideja, ljudi i klanova. Oni su se sukobljavali oko različitih interesa, oko kontrole novca, kontrole nad ljudima, oko vlasti. Kada tome pristupite realno i nepristrasno, ne stavljajući se ni na čiju stranu, možete da dobijete prilično realnu sliku, a oni vas uglavnom ne doživljavaju kao neku neposrednu opasnost. Neposredna opasnost za njih dolazi pre svega od nekog iznutra, od nekog od njih samih.

U izbor ovakvih tema možda je utkan i deo moje lične biografije. Ja sam poreklom iz Hrvatske. Pripadam jednoj od onih nesrećnih generacija koja se, upravo kada je trebalo ući u svet odraslih, sa 23 – 24 godine, srela sa ratnim pustošenjima. Nestajalo je sve što me je okruživalo u životu – država u kojoj sam živeo, prijatelji koji su odjednom međusobno zaratili. Bila mi je osuđena neka normalna karijera koju

sam ja video pred sobom.Tada nisam ni pomicao da cu postati novinar. Zeleo sam da i sebi i drugima objasnim sto se to stvarno dogodilo, zeleo sam da ispričam tu priču. Verovatno je, ipak, da imam i neke sklonosti ka tim morbidnim i opasnim temama, volim da istražujem ispod površine.

To je koštalo mnoge novinare. Razmišljate li o tome?

- Naravno da ta nelagoda uvek postoji, naravno da nekad osećam i strah, ali opet, mislim da je to normalno u ovakovom poslu. Nelagodu često osećam iz zbog odgovornosti koju imam jer neki ljudi zbog onoga što sam ja napisao mogu da odgovaraju, neki mogu da završe u zatvoru, neki da imaju neprijateljstvo, a tu su i njihove porodice. Držim se pravila da pišem samo o onome što mogu i da dokažem. Međutim, osećaj odgovornosti pre svega postoji u odnosu na žrtve, na njihova stradanja i patnje. Ponekad se zaista pitam – šta to meni sve treba, što se neko drugi ne bavi time? Onda me opet ponese neka nova priča i zapravo sam naučio da živim s tim. Posle nekog vremena svesni ste svega, ali sve manje brinete. Najviše brinem o tome kako da dođem do nove priče.

Skice

Godinama ste se bavili glavnim akterima „Jedinice“, istraživali događaje u kojima su oni učestvovali i pokušali da razumete šta se to zapravo i zašto dogodilo. Kako ih vidite danas?

- Legija je sa 18 godina otišao u Legiju stranaca i sve što je u životu poznavao bilo je vezano za vojsku, kasarnu, rat. Uvek je bio pod nečijom komandom, u početku narednika u Legiji stranaca, kasnije Arkana, pa Jovice Stanišića, Radeta Markovića. Posle 2000.-te godine, Legija se odjednom našao sam na brisanom prostoru: Arkan je bio mrtav, Stanišić i Frenki povukli su se u političko podzemlje, Rade Marković je bio u zatvoru, Milošević u Hagu. Ostao je sam, bez neophodnog iskustva sa ulice. Bio je općinjen Arkanom, hteo je da kao i on bude i bogat čovek, i mafijaš, i muž, i otac porodice, i neko ko „vrti“ političare. Jednostavno se slomio pod teretom sopstvenih ambicija.

Jovica Stanišić je čovek aparata, moćan čovek iz senke.Tek 1995.godine, kada je bila ona „kriza“ talaca u Bosni, javnost je prvi put videla lice šefa Državne bezbednosti. Bio je veoma sposoban, inteligentan, promišljen, gledao je svoje interese. Sa Miloševićem je, pored ostalog, delio sklonost da deluje izvan institucija. On je počeo da vodi Državnu bezbednost vaninstitucionalno. Bio je jedan od stubova Miloševićevog režima punih osam godina. Otišao je kao običan pozornik – jednog dana Milošević mu se samo zahvalio na službi.

Franko Simatović je, slično Stanišiću, čovek iz legalnih struktura, ali sa jednom velikom razlikom: dok je Stanišić bio hladan, bavio se visokom politikom i kreirao je, Simatović je bio čovek avanture. On je uživao u pištoljima, skupim kolima, brzim vožnjama, uživao je u osećanju moći što komanduje jednom tako opasnom Jedinicom za koju niko ne zna. Na neki način on i Stanišić su se dopunjavalni. Stanišić je bio mozak, a Simatović akcija u Državnoj bezbednosti. Dobro se znalo da njih dvojica nisu isto i da Stanišić ima neuporedivo veću težinu.

Arkan zaslužuje jedan holivudski film. To je čovek neverovatne biografije. Ušao je u svet kriminala još kao maloletnik, a završio je sa metkom u potiljku u pedesetoj godini, što je za mafijaša lepa starost. Bio je paravojni komandant koji nije služio vojsku. Oženjen najpopularnijom folk divom, predsednik fudbalskog kluba, on je ipak u osnovi bio mafijaš, imao je mentalitet i dušu mafijaša.Uvek je znao svoje mesto, nije izlazio van granica dopuštenog koje su mu Državna bezbednost i Miloševićev režim određivali.

Kad smo kod skica za portret, dosta ste pisali i o Milanu Babiću.

- Rekao sam da sam poreklom iz Hrvatske. Mnogo sam tih godina pisao o Krajni i tim događajima. Babića sam poznavao. Imali smo više intervjuja i profesionalno je bilo veoma izazovno pratiti njegov dramatični preobražaj. Bio je dragocen izvor podataka o svemu što se tada događalo, ne samo u Krajini. Bio je to čovek ekstrema. Teško da je iko bio za Miloševića više od njega, teško da je bilo većeg „jastreba“ od njega, on je sa Jovicom Stanišićem i Frenkijem pravio Krajinu, on je crtao one granice Karlovac – Karlobag – Virovitica, a onda, kada se suprotstavio Miloševiću oko Vens-Ovenovog plana i kada ga je ovaj „stavio na led“ - došlo je do dramatičnog zaokreta. Babić je, kao i Milošević, bio izrazito čovek vlasti. Za oboicu je vlast bila sve. Babić je sebe video kao malog Miloševića u Krajini. Milošević je to prepoznao i došlo je do sukoba. Ustvari, lični odijum između njih dvojice uvek je postojao jer su se prepoznali, bili su slični. Do kraja života Babić se plašio Jovice Stanišića i Frenkija, bio je ubeđen da će ga ubiti. Kao čovek ekstrema, kada bi se odvojio od neke ideje, postajao je njen najljubći protivnik. U Haškom tribunalu pođednako iskreno osuđivao je sve ono zašta se prethodno iskreno zalagao. Tipična manihejska figura.